

Laszlo Birinyi Jr., președinte al firmei americane de consultanță Birinyi Associates, își declara, în septembrie, nemulțumirea sa către revista Forbes USA.

Motivul: mass-media americană refuza să confirme faptul că SUA traversează o nouă perioadă de creștere. Investitorul era mai mult decât intrigat! Cum definiția clasică a unei piețe Bull este o creștere de 20%, revenirea de 44% a indicelui Standard&Poor's, între martie și iulie 2009, se califică drept cea mai puternică revenire din ultimii 45 de ani. „Mă revoltă scepticismul mass-media privind această evoluție“, afirma Birinyi. Dar cât de justificată este revolta americanului?

BURSĂ ȘI MASS-MEDIA. Dacă ai crezut vreodată că bursa este total „lipsită de sentimente“, te-ai înșelat amarnic. Există o serie de instrumente care au ca scop identificarea, în avans, a atitudinii pe care majoritatea investitorilor o au referitor la piața respectivă. Cel mai cunoscut indicator de sentiment pentru Wall Street, Dow Jones ESI (Economic Sentiment Indicator), nu cuantifică cifre din bilanț, ci... titluri de ziar. Monitorizând, după un algoritm bine definit, știrile care apar în primele 15 cotidiene din Statele Unite, ESI previzionează „starea de sănătate“ a economiei americane. Chiar în septembrie 2009, pentru prima oară în șapte luni, valoarea ESI a scăzut de la 35,5 puncte la 34,1.

În aceeași perioadă de timp, ziarele americane titrau cu litere de-o șchioapă „Șomaj“ sau „Criză imobiliară“ și „sărbătoreau cu mare fast“ un an de la prăbușirea Lehman Brothers. Deși pot părea lipsite de consistență, valorile ESI din 1990 încoace au anticipat recesiunea iminentă a economiei americane, din 2001 și, respectiv, 2008. Mai mult, istoria recentă arată că indicatorul poate anticipa răsturnări de trend ale economiei americane cu până la șapte luni înaintea altor instrumente de pe piață. Dacă ne gândim la cât de sensibil la titlurile din ziare este ESI, frustrarea lui Birinyi, ca expert financiar, este lesne de înțeles. Faptul că presa dă „barometrul“ economiei te face să privești piețele financiare cu alți ochi, mai ales când aceasta titrează „scădere“. Să

Pariază pe sentimente!

Pesimismul, optimismul sau frica, toate se regăsesc în indicatorii care reflectă „sentimentele“ investitorilor. Din evoluția lor, tu ar trebui să „simți“ perspectiva profitului.

De Diana-Florina Cosmin

fie vorba despre sentimente contradictorii? Nu. Investitorii de pe piețele financiare internaționale le-ar considera, probabil, bătălia între un „urs” și un „taur”.

TEAMĂ ȘI PROFIT. Când vorbim despre indicatori de sentiment, cea mai cunoscută analogie o reprezintă cea a bărcii cu investitori. Să zicem că, deși te afli pe o piață în creștere (piață „bull”), mizezi pe un trend descendent (altfel spus, pariezi că se va transforma într-o piață „bear”). La început, ești printre puținii care simt trendul. Pe măsură ce tot mai mulți investitori se

urcă în partea ta de „barcă”, aceasta începe să se dezechilibreze, semn că ar trebui să-ți reconsideri poziția și - de ce nu? - să mizezi pe creștere. Marile piețe financiare (New York, Tokyo, Londra) lucrează cu zeci de astfel de indicatori care evaluează atitudinea investitorilor vizavi de piață. Pentru că dușmanul oricărui jucător la bursă este frica, indicele VIX (CBOE Volatility Index), supranumit „indicele fricii”, te ajută să profiți de pe urma panicii instaurate pe piață. VIX se bazează pe valorile contractelor „options” pe titluri financiare, iar creșterea lui arată clar că investitorii cumpără contracte options pentru a se asigura împotriva pierderilor bursiere.

Atunci când valoarea indicelui depășește cu zece puncte media ultimelor zece zile, semnalul este clar: frică generalizată în rândul investitorilor și „undă verde” pentru a cumpăra acțiuni valoroase la preț redus. Pentru moment, VIX stagnează, ceea ce transmite un alt mesaj: piața este stabilă și, dacă ai interes în titlurile americane, poți să te „aventurezi” fără mari probleme.

EMOȚII LIMITATE. Când vine vorba de Bursa de la București, sentimentele sunt aproape imposibil de „citat”. Nu există datele necesare pentru a calcula indicatorii de sentiment care se aplică în general pe piețele internaționale, precum raportul put/call (vânzare/cumpărare) sau indicatorul de lichiditate Cash/asset, pentru fondurile de investiții. Ceea ce se poate calcula pentru piața românească sunt indicatorii de largime a pieței, precum „Advance-decline line”, bazat pe numărul de acțiuni care au crescut și, respectiv, cele care au scăzut în ziua respectivă, explică Olga Ardeleanu, trader în cadrul Direcției Piețe Financiare BRD-Société Générale.

Pentru că ia în considerare numărul total de acțiuni tranzacționate, acest indicator reprezintă foarte bine „forța” pieței. Spre exemplu, dacă indicii pieței înregistrează maxime, dar linia A/D nu confirmă, înseamnă că „avem de-a face cu tranzacții speculative și nu toate acțiunile participă la creșterea pieței”, explică Ardeleanu. Cu alte cuvinte, mișcarea ascendentă a pieței poate fi limitată ca durată, iar urmarea poate fi o prăbușire severă. Printre indicatorii care pot da semnale de inversare de trend se află și numărul de acțiuni care înregistrează

noi minime sau maxime. Atunci când indicii pieței înregistrează noi maxime, dar tot mai puține acțiuni reușesc să depășească maximele din ultimele 52 de săptămâni, „înseamnă că avansul dă semne de slăbiciune”, afirmă traderul BRD.

BRĂȚARA FINANCIARĂ. Nu doar „temperamentul” bursei contează în ecuația plasamentelor. Phillips și ABN AMRO Olanda au dezvoltat, în parteneriat, un dispozitiv numit – sugestiv – „Raționalizatorul”, care se atașează precum o brățară la mâna investitorului și îi evaluează starea sufletească. Dacă ești prea mândros, entuziasmat sau deprimat, brățara se colorează în roșu, semn că, pentru moment, ești mult prea emoționat ca să te apropii, în deplină siguranță, de ringul bursier.

Deși poate părea o jucărie costisitoare, raționamentul celor de la Phillips se bazează pe un fapt dovedit statistic: traderii financiari care simt emoții intense în situații de câștig ori de pierdere sunt cei care înregistrează cele mai slabe rezultate pe termen lung. Așadar, înainte să iei vreo decizie, ca investitor pe bursă, ar fi bine să vezi ce „simte” și piața: e optimistă, pesimistă, ori, poate, speriată? Pentru tine, asta înseamnă un singur lucru: o șansă de profit. **F**

„TAUR FURIOS” SAU „URS SPERAT”?

O piață în creștere este numită piață „bull” („taur” în engleză), iar una în scădere „bear” („urs” în engleză). Istoricii susțin două explicații diferite ale originii celor doi termeni. Prima are ca punct de plecare modul în care cele două animale își atacă dușmanii – taurul își ridică în aer coarnele, în timp ce ursul se lipește de pământ – extrapolând, astfel, către mișcarea pieței în sus sau în jos. Cea de-a doua explicație provine din sfera comerțului. Pe vremuri, negustorii vindeau pieile de urs înainte să le obțină efectiv de la vânători, mizând pe scăderea prețului practicat de aceștia și pe obținerea unui profit. În consecință, speculația pe scădere a căpătat numele de „bear”. Cum într-o vreme erau populare luptele sângeroase între tauri și urși, „taurul” a fost ales ca opus al „ursului” și simbol pentru creșterea prețului.

SURSA: INVESTOPEDIA